

Verslag

Agendapunt

3

**VERGADERING UNIECOMMISSIE WATERSYSTEMEN GEHOUDEN OP
23 SEPTEMBER 2022****Aanwezig:**

Dirk-Siert Schoonman (voorzitter CWS), Nettie Aarnink (Vechtstromen), Dominique Blom (Unie), Bea de Buissonjé (Amstel, Gooi en Vecht), Joost Buntsma (Stowa), Jo Caris (Zuiderzeeland), Dorenda Gerts (Hollandse Delta), Eric Gloudemans (Unie), Wim van Gorsel (Scheldestromen), Mathieu Gremmen (Rivierenland), Bert de Groot (Stichtse Rijnlanden), Ernest de Groot (Aa en Maas), Klazien Hartog (Hollands Noorderkwartier), Fien Heeringa (Hunze en Aa's), Louis van der Kallen (Brabantse Delta), Manita Koop (Delfland), Rafael Lazaroms (Unie), Frans ter Maten (Vallei en Veluwe), Mariël Middendorp (voorzitter WWS), Rogier van de Sande (voorzitter Uniebestuur, bij agendapunt 6), Peter Schrijver (Rijn en IJssel), Rob Spit (Unie), Martijn Tholen (Dommel), Rob Uijterlinde (Unie), Annette van Velde (Noorderzijlvest), Hans Wijnen (Drents Overijsselse Delta), Chrit Wolfhagen (Limburg), Agnes van Zoelen (Schieland en de Krimpenerwaard), Mark van Kruining (secretaris, Unie).

Berichten van verhindering:

Piet Boer (Zuiderzeeland, Jo Caris vervangt hem), Frank Jorna (Fryslân), Sjaak Langeslag (Rijnland), Henk Veldhuizen (Vallei en Veluwe, Frans ter Maten vervangt hem), Josette van Wersch (Limburg, Chrit Wolfhagen vervangt haar).

1. Opening en actualiteiten

- Frank Jorna is onlangs benoemd als DB lid van Wetterskip Fryslân. Hij vervangt Jan van Weperen die wethouder is geworden in gemeente Ooststellingwerf. Frank kan alleen nog niet aanwezig zijn vandaag, welkom Frank.
- Louis van der Kallen zal Brabantse Delta gaan vertegenwoordigen in de CWS, welkom Louis.
- Er is een aantal vacatures ontstaan, op plaatsen waar CWS-leden de waterschappen vertegenwoordigen: het Regieteam Klimaat en Energie, het SIKB en de Stuurgroep Ruimtelijke Adaptatie. CWS-leden zullen hierover per mail bericht ontvangen.
- Met het vertrek van Jan van Weperen, heeft de CWS geen vicevoorzitter meer. De voorzitter zal op zoek gaan naar een nieuwe vicevoorzitter.
- De kopgroepen voor woningbouw en NPLG zijn bijeen geweest. In de kopgroepen is de kijkrichting gedeeld en kunnen waterschappen sparringpartner voor elkaar zijn. Met behulp van de kopgroepen kan binnen het mandaat dat de CWS en CWE gegeven hebben snel een antwoord geformuleerd worden op uitvragen. Angnes van Zoelen geeft aan dat zij zitting heeft in de kopgroep NPLG in plaats van Martin van der Spek.

2. Inventarisatie rondvraag

Zie agendapunt 8.

3. Verslag vergadering CWS gehouden op 10 juni 2022 (bijlagen CWS 22-30a en b)

- Jan van Weperen heeft de vorige vergadering aangegeven dat de CWS-agenda ruimte zou moeten hebben voor terugkoppeling van CWS-leden die de waterschappen bestuurlijk vertegenwoordigen. Deze actie schuift door naar de volgende vergadering en zal dan als agendapunt worden toegevoegd.
- Het actiepunt over verondiepen van diepe plassen blijft staan. Agnes van Zoelen geeft aan dat in het verslag bij dit onderwerp de 'Kralingse Plas' genoemd staat. Dat moet de Zevenhuizenplas zijn.
- Met bovenstaande aanpassing wordt het verslag vastgesteld.

4. Strategische visie 'Op weg naar Klimaatneutraliteit' (bijlagen CWS 22-31a t/m e)

De voorzitter leidt het onderwerp in en schetst het zorgvuldige proces dat vooraf is gegaan aan de besluitvorming. Daarbij is zelfs op 22 september per mail nog een tekstuele toevoeging gestuurd op de voorliggende visietekst. Voor een aantal waterschappen biedt deze toevoeging het gewenste comfort. Veel leden spreken hun waardering uit voor het stuk. Daarnaast zijn er samengevat de volgende opmerkingen gemaakt:

- Mogelijke lock-in situaties op de RWZI's in de toekomst moeten voorkomen worden: waterschappen moeten ambities wel waar kunnen maken.
- Wat te doen met kort cyclische CO2 uitstoot?
- Haalbaarheid in technische (o.a. lachgas en methaan) en financiële zin; wellicht is het noodzakelijk de evaluatietermijn van 4 jaar in te korten. Hierbij willen CWS leden graag betrokken worden.
- Er mag meer nadruk worden gelegd op mitigatie en adaptatie.
- ook is aandacht nodig voor wettelijke problemen.
- Van belang om helder te communiceren; laat zien wat waterschappen allemaal doen op het dossier.
- Haalbaarheid en betaalbaarheid van de benodigde emissiereductie om klimaatneutraal te kunnen zijn is van belang. Ervaringen uit het buitenland kunnen erbij helpen om dat in beeld te krijgen.
- Een aantal leden vindt 'inspanningsverplichting' te weinig ambitie uitstralen, gezien de noodzaak om verdere klimaatverandering zoveel mogelijk te voorkomen en spreekt de hoop uit dat we hoe dan ook hard met elkaar aan de slag gaan.
- Bij HHSK loopt het proces van het bespreken van de visie nog. Op 5 oktober wordt hierover gestemd in de Verenigde Vergadering.
- Mogelijk kan STOWA met onderzoek een bijdrage leveren aan technisch inhoudelijke vragen die er nog liggen of nog zullen komen.

De voorzitter concludeert dat we met z'n allen een traject ingaan met veel onzekerheden. Als de inzet leidt tot technische of financiële onhaalbaarheid, dan is er eens in de 4 jaar een herijking mogelijk. Onzekerheden zullen in de tijd richting 2035 ingevuld worden. De CWS adviseert positief richting de Ledenvergadering van 14 oktober 2022 over de strategische visie 'Op weg naar Klimaatneutraliteit'. Dit is een belangrijke stap, complimenten aan de opstellers van het stuk.

5. Grondwatervisie en Interbestuurlijke Studiegroep Grondwater (presentatie) (bijlagen CWS 22-32a t/m d)

Rob Uijterlinde (Uniebureau) geeft een toelichting bij het agendapunt. De grondwatervisie is in uitwerking en al eerder in de commissie aan de orde geweest. De actualiteit van afgelopen droge zomer onderstreept het belang van het onderwerp. Diverse CWS leden vinden de visie te voorzichtig.

Waterschappen zouden een meer vooruitstrevende rol kunnen spelen in de problematiek. Tijdens de Brabantse Waterdag is het eindrapport 'Zonder water geen later' gepresenteerd, wat diverse CWS-leden bestempelen als zeer waardevol stuk; zij houden een vurig betoog nadrukkelijk kennis te nemen van de conclusies en ermee aan de slag te gaan. Het bevat stevige aanbevelingen waar ook de studiegroep grondwater kennis van zal nemen. De Studiegroep Grondwater zal haar advies eind 2022 presenteren. Voorgesteld wordt met afronding van de grondwatervisie te wachten tot het advies van de interbestuurlijke studiegroep grondwater beschikbaar is.

De CWS stemt in met afronding van de Grondwatervisie na het advies van de Studiegroep. De CWS-leden geven diverse zaken mee voor de grondwatervisie. Afgelopen zomer heeft laten zien dat de urgentie op dit dossier toeneemt en dat daarbij een regisserende rol van waterschappen past. Ook wordt opgemerkt dat daarvoor ook het juiste instrumentarium beschikbaar moet zijn. Voorkomen moet worden dat waterschappen met een steviger inzet op het onderwerp de hele problematiek (inclusief financiering) naar zich toetrekken. Wat is het handelingsperspectief voor waterschappen? Samen optrekken met andere overheden als één overheid blijft van belang. Opgemerkt wordt dat er in feite twee problemen zijn om op te lossen: droogte en verdroging. Het zou in de visie ook over aanvullen van de grondwatervoorraad, herstellen van de waterbalans en over perforaties van bodemlagen moeten gaan. Er is geen goed beeld van de meldingsplicht en vergunningsplicht, maar voorkomen moet worden dat alle onttrekkingen (ook de kleine) vergunningplicht worden. Grondwater moet beter belegd worden op alle niveaus, er is meer kennis nodig, ook over het stedelijk gebied. Bodemdaling speelt ook in Oost-Nederland; dat mag ook aandacht hebben in de visie. Daarnaast is niet alleen grondwater in droge gebieden van belang, het zou ook moeten gaan over grondwater in West-Nederland, waarbij de problematiek van verzilting speelt. Zeeland heeft een eigen specifieke grondwater-situatie. De beschikbaarheid van zoetwater is essentieel voor landbouw en natuur. In sommige situaties zou een heroverweging van enkele doelen in natura-2000 gebieden uitkomst kunnen bieden. Bij het uitrollen van de grondwatervisie moet de governance nadrukkelijk worden meegenomen.

6. Stand van zaken 'Water en bodem sturend' (presentatie) (bijlagen CWS 22-33a t/m e)

Dominique Blom (Uniebureau) leidt het agendapunt in. De presentatie is als bijlage CWS 22-???b bij het verslag gevoegd. Ontwikkelingen gaan snel in Den Haag. Aan de hand van de presentatie wordt in twee subgroepen verder gesproken. Daarbij geven leden aan hoe 'water en bodem sturend' regionaal wordt opgepakt en *waar de grootste impact te verwachten is. Vanuit de twee groepen worden onderstaande opmerkingen gemaakt:*

- Rolvastheid van waterschappen is van belang. Vanuit de functionaliteit moet het waterschap ook de juiste instrumenten hebben, de Watertoets is daarbij belangrijk. In processen moeten waterschappen vroegtijdig aan tafel zitten.
- Water en bodem sturend maken is niet nieuw. Vaak zijn er wel doelen, maar geen maatregelen. Waterschappen mogen meepraten en adviseren aan de voorkant, maar de gemeenten en provincies nemen uiteindelijk het besluit. Als dan het advies van het waterschap genegeerd wordt, er wordt toch gebouwd op kwetsbare plekken en het gaat een keer fout (de parketvloeren staan onder water), dan zouden we ons werk niet goed gedaan hebben. Kortom; meepraten aan de voorkant is goed, maar voorkomen moet worden dat we als waterschappen medeplichtig worden voor besluiten waar we niet achter staan.
- Er is een spanningsveld tussen in Nederland 'water en bodem sturend maken' en 40.000 woningen bouwen waar water en bodem niet sturend zijn. Waterschappen moeten niet te bang zijn, maar meepraten, ook over de inrichting. Denk aan regenwaterbassins, vloerpeilen omhoog, grijs en zwart water scheiden, zodat er minder op de zuivering komt.

- Waterschappen hebben een eigen verantwoordelijkheid. Daarbij heeft het waterschap een expertrol, maar waterschappen zijn geen gratis adviesbureau voor provincies en gemeenten. Voor een regierol is ook een stok nodig. Waterschappen moeten zich niet blijven uitleveren aan projectontwikkelaars. Vooraf een kader meegeven is van belang.
- Grondwater zou bepalend moeten zijn voor functies. Ook ruimte rond keringen is van belang, in het kader van waterveiligheid. Dergelijke zaken zouden provincies en gemeenten mee moeten nemen bij de ruimtelijk inrichting.
- AGV werkt aan een kaart van het gebied met wat wel/niet mogelijk is en werkt daarin samen, met andere waterschappen en de provincies Noord- en Zuid-Holland.
- Het waterschap gaat van faciliterende overheid naar sturende overheid, van landbouw tot stedelijk gebied. Dat is een stap vooruit. Het waterschap doet dat rolvast, moet vanaf het begin meedoen en op belangrijke zaken blijven hameren. Een voorbeeld van die rolvastheid: gemeenten en gebiedspartijen hebben de neiging om economie en infra voorop te stellen, de leefomgeving komt later. Het waterschap moet daarin zijn rol vasthouden.
- Het waterschap pakt in de RO de rol van adviseur, maar zet dat ook door en begint desnoods een bezwarenprocedure als onvoldoende wordt geluisterd. Bij gebiedsgericht werken (ihkv bodemdaling) heeft de provincie de regie, maar daar waar water en bodem een sturende rol moet hebben voert het waterschap ook een deel van de regie. Het gaat om watergericht en integraal werken.
- Zorg ervoor dat 'de brieven vanuit Den Haag' niet bestaande gebiedsprocessen en afspraken frustreren. Is de planning die het Rijk hanteert haalbaar?

7. Mededelingen **(bijlagen CWS 22-34 t/m 42)**

7.1. Ontwikkelingen dossier uitheemse rivierkreeft **(bijlage CWS 22-35)**

Agnes van Zoelen merkt op dat in de mededeling staat dat het bestuurlijk overleg aanpak uitheemse rivierkreeften zou worden gecombineerd met een veldbezoek in het gebied van HHSK, echter dat is onlangs door LNV afgeblazen. Het is zeer teleurstellend dat het BO en het veldbezoek niet doorgaan. Er zit onvoldoende voortgang in het dossier. Hoe krijgen we voor elkaar dat er wel weer beweging komt in het dossier? Is meer druk nodig? De voorzitter zegt toe dat de bestuurders van de meest betrokken waterschappen binnenkort benaderd worden om met elkaar hierover van gedachten te wisselen.

8. Rondvraag

- Martijn Tholen geeft aan dat het waterschap opzoek is naar partners (bij TBO's, gemeenten en RWS) om samen mee op te trekken in de aanpak van exoten als Japanse Duizendkoop en Waternavel: het blijkt lastig om hen te betrekken. Problematiek zou gezamenlijk aangepakt moeten worden, anders is het dweilen met de kraan open. Meer ondersteuning vanuit de Unie op dit dossier zou welkom zijn.
- Manita Koop roept op om in eigen besturen aandacht te hebben voor de hoeveelheid participatiebanen voor mensen met afstand tot de arbeidsmarkt. Waterschappen zitten aan de lage kant.
- Bert de Groot vraagt om een overzicht van wie in welke kopgroep (woningbouw en NPLG) zit.

- *Reactie Uniebureau*: hieronder is de samenstelling van beide kopgroepen weergegeven:

Kopgroep NPLG

Naam	Waterschap
Dirk-Siert Schoonman (vz)	WDOD
Henk van 't Pad	Rivierenland
Klazien den Hartog	HHNK
Peter Schrijver	Rijn en IJssel
Henk Veldhuizen	Vallei en Veluwe
Dorenda Gerts	Hollandse Delta
Arjan van Rijn	AGV
Niels Mureau	Brabantse Delta
Martin van der Spek	HHSK
Inge Eshuis	Hunze en Aa's
Arnold Jansen	Limburg

Kopgroep Woningbouw

Naam	Waterschap
Rogier v/d Sande	Rijnland
Manita Koop	Delfland
Mathieu Gremmen	Rivierenland
Piet Boer	ZZL
Henk van der Drift	Hollandse Delta
Bea de Buissonje	AGV
Josette van Wersch	Limburg
Alwijn ten Cate	Brabantse Delta
Frans ter Maten	Vallei en Veluwe
Mario Jacobs	Aa en Maas
Dorenda Gert	Hollandse Delta
Mado Ruijs	Dommel

9. Sluiting

Actietabel

Nr	Omschrijving	Actiehouder
1	CWS-leden informeren over ontstane vacatures voor plaatsen waar CWS-leden de waterschappen vertegenwoordigen: het Regieteam Klimaat en Energie, het SIKB en de Stuurgroep Ruimtelijke Adaptatie.	Uniebureau
2	Terugkoppeling van bestuurlijke vertegenwoordigers als agendapunt agenderen in de CWS.	Uniebureau
3	Verondiepen van diepe plassen als onderwerp agenderen in de CWS als daar een aanleiding voor is.	Uniebureau
4	Bijeenkomst organiseren met bestuurders van waterschappen waar de problematiek van uitheemse rivierkreeft het grootst is.	Uniebureau